

MEMO

Datum : 30 mei 2024
Van : Peter Lerink
Aan : Kyrstin Vervaart, Rieneke vd Waal (G-HW)
Betreft : Voortgangsrapportage pilotproject 'Kansenkaart Hoeksche Waard'
Incidentele subsidie St CHW

Activiteit

Het ontwerpen, onderhouden en toepassen van kansenkaarten voor ontwikkeling van het agrarisch landschap in de Hoeksche Waard

Startdatum : 1 december 2023

Vanaf 1 december 2023 is gewerkt aan 1) een methode om locaties te vinden in de Hoeksche Waard die zich in potentie lenen voor de ontwikkeling van het agrarisch landschap, d.w.z. de 'kansen' en 2) een methode om die locaties vast te leggen in de 'Kansenkaart' m.b.v. QGIS. De Kansenkaart wordt benut om kansen, samen met beheerders en financieringsbronnen om te zetten in concrete maatregelen in het veld. De activiteiten gericht op het zoeken van kansen zijn onderverdeeld in keukentafelgesprekken (locaties op perceelschaal) en het zoeken van kansen in vogelvlucht over de HW, gebruikmakend van diverse geodata-bronnen.

De ontwikkeling van het agrarisch landschap kan veel facetten omvatten. In het onderhavige geval ligt de focus op kansen die in het kader van 1) ANLb, 2) Actieplannen Boerenlandvogels (PZH) en 3) de Zandhommel-Zuidas tot praktische oplossingen omgezet kunnen worden.

In vervolg op het zoeken naar en vastleggen van kansen is er in de afgelopen periode ook gewerkt aan het bewerkstelligen van concrete oplossingen m.b.v. genoemde regelingen, d.w.z. het verzilven van kansen.

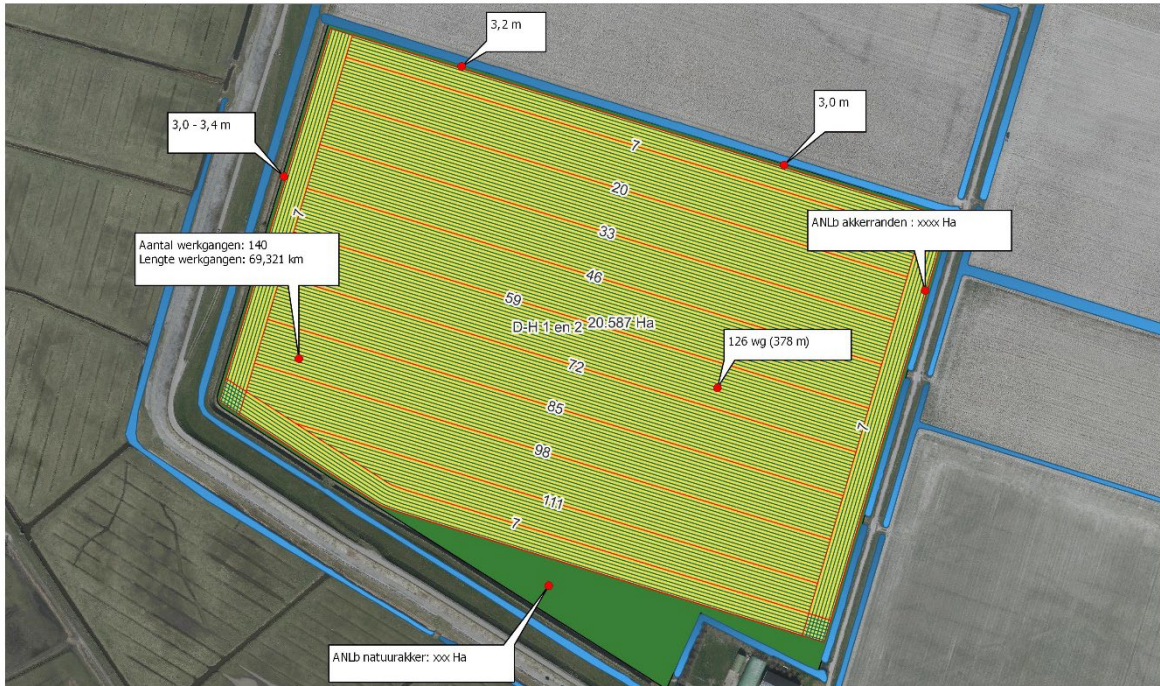
Activiteiten gericht op het zoeken naar kansen.

1. Kansen via keukentafelgesprekken

Er is een methode ontwikkeld (afgeleid van GAOS – Geo Akker Optimalisatie Service) en toegepast om boeren te ondersteunen bij de inrichting van hun percelen, rekening houdend met wettelijk verplichte bufferstroken en de wens om meer aan agrarische natuur- en landschapsbeheer te doen. De methode houdt in dat m.b.v. QGIS een perceel ruimtelijk zodanig ingericht wordt dat een efficiënt te bewerken gewasperceel ontstaat. De resterende ruimte, waartoe ook bufferstroken en

‘overhoeken’ behoren krijgt de bestemming ‘akkernatuur’ en kan beheerd worden met bijvoorbeeld een ANLb-beheerpakket.

In samenwerking met Wageningen Universiteit is een methode ontwikkeld om de locatie van de werkgangen in een gewasperceel in kaart te brengen en zo te visualiseren.

Afb. 1 Een voorbeeld van een perceel in de buurt van Goudswaard. Het totale perceel meet 22,371 Ha, het gewasperceel neemt 20,587 Ha in. De oppervlakte akkernatuur bedraagt 1,78 Ha. De ‘bijvangst’ van deze methode voor het inrichten van percelen is dat de boer geodata tot zijn beschikking krijgt die hij kan gebruiken voor registratiedoeleinden (zoals de RVO-Gecombineerde Opgave) en voor gps-navigatie doeleinden. Voor het inrichten van percelen is voor iedere deelnemende boer een QGIS-bestand gemaakt in de map GAOS op CCHW OneDrive. Een QGIS-bestand van een deelnemer bevat brutopercelen (zoals ingemeten), nettopercelen = gewaspercelen (zoals ontworpen) en akkernatuur (bruto – netto).

De service blijkt bijzonder effectief te zijn om met boeren in gesprek te komen en samen te zoeken naar locaties voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer ten dienste van biodiversiteit, w.o. de zandhommel en boerenlandvogels. Er zijn keukentafelgesprekken gevoerd met 9 akkerbouwers en er zijn ca. 40 percelen ingericht met de CCHW-methode. In praktisch alle gevallen leidde dat tot extra areaal voor akkernatuur. De kansen zijn benut met ANLb en één van de Actieplannen Boerenlandvogels.

2. Kansen in vogelvlucht

Een tweede methode om locaties te vinden is een verzameling van werkwijzen:

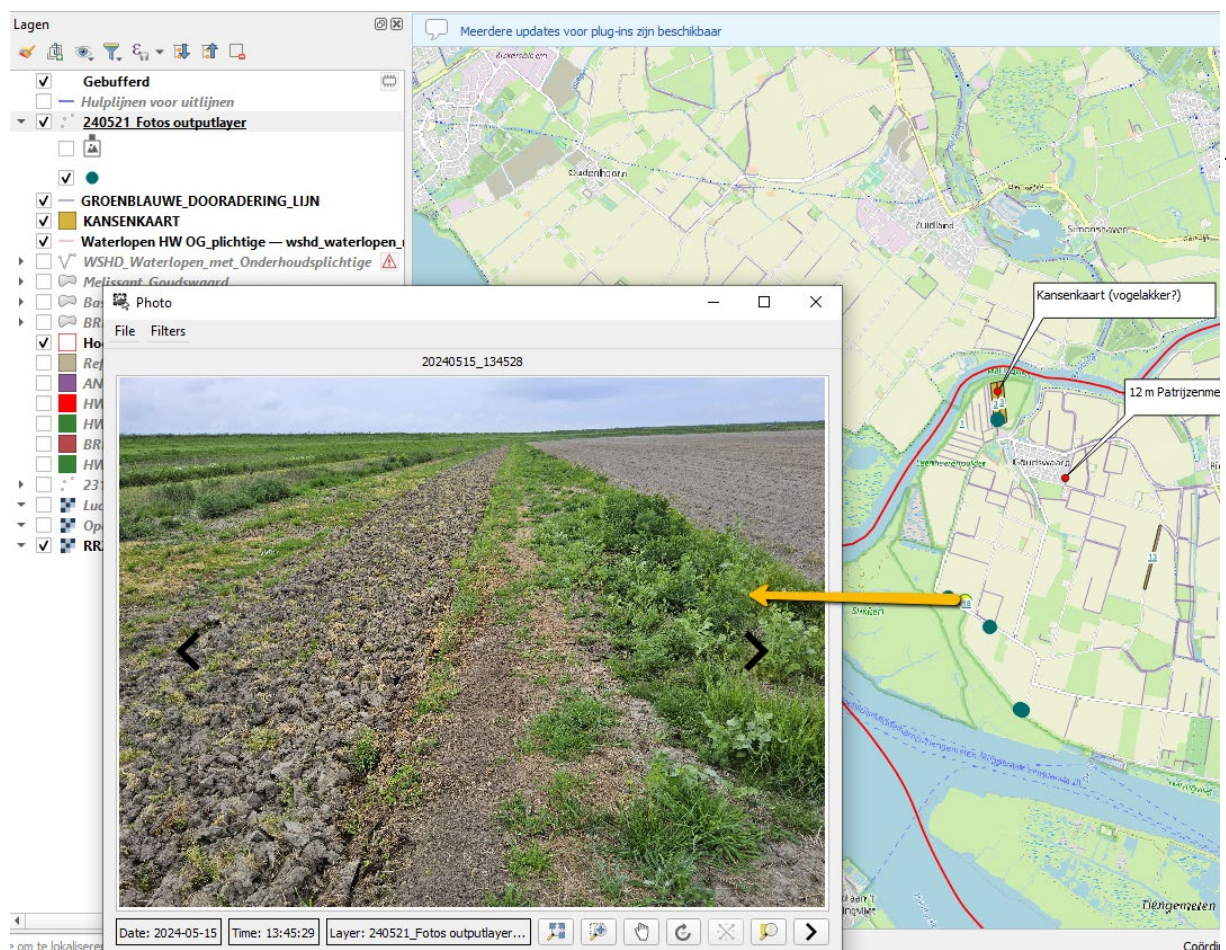
- Een selectie maken van kleine percelen (bijvoorbeeld < 0,5 Ha) in de kaartlaag Basis Registratie Percelen (BRP) en in combinatie met informatie uit recente luchtfoto's perceltjes op de kaart zoeken die ogenschijnlijk extensief gebruikt worden, aangevuld met een bezoek aan deze perceltjes voor o.a. het maken van foto's en het inschatten van potentieel

interessant beheer. Op een klein aantal locaties is al agrarisch natuurbeheer opgenomen in een Actieplan.

- b) Het doelgericht doorzoeken van geselecteerde gebieden, bijvoorbeeld gebieden waar de prijs of de zandhommel zich (mogelijk) ophoudt, en het vastleggen (foto's, intekenen) van locaties die kansen bieden voor aangepast beheer. In opdracht van Witteveen & Bos (Sem Zeeman) worden kansen (en hindernissen) in kaart gebracht in een deel van de Zandhommel Zuidas.
- c) Het inwinnen en bewerken van GEO-databronnen om kansen in kaart te brengen. Geodata van verschillende bronnen worden gecombineerd om het netwerk (het Groenblauwe agrarische natuurnetwerk) van door boeren beheerde watergangen, incl. akkerranden/bufferstroken in kaart te brengen. Dit netwerk wordt wel gezien als een onderdeel van de GBDA waartoe bijvoorbeeld ook GB-netwerken van andere beheerders, zoals waterschappen, behoort.

3. Kansen vastleggen

Voor het vastleggen van kansen is een QGIS-hoofdbestand gemaakt met de naam CCHW Kansenskaart. De Kansenskaart is een database met: de kans-locaties, een tabel waarin relevante informatie over deze locaties wordt opgeslagen, zoals de NAW gegevens van de beheerder, de oppervlakte, het huidige beheer/gebruik, het potentiële beheer incl. de doelsoorten en één of meer foto's van de locaties.

Afb.2 Screenshot van de Kansenskaart: de kans-locaties en een voorbeeld van een foto van een locatie.

KANSENKAART — Objecten Totaal: 30, Gefilterd: 30, Geselecteerd: 0

id	Beheerder	Adres	emailadres	Mobiel	Opp	Beheer nu	Potentie	Doelsoorte	Realisatie	Afbeelding	Status	Prioriteit
1	2 Kikkershoek	NULL	NULL	NULL	0,3863	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL
2	1 Kikkershoek	NULL	NULL	NULL	0,4085	Wei	Vogelakker	Patrijs	NULL	NULL	NULL	NULL
3	3 Ampt, Bas	NULL	NULL	NULL	4,7809	Landbouw exte...	Vogelakker	Akkervogels	AP	NULL	Kans	NULL
4	4 Meuzelaar, Jan	NULL	NULL	NULL	0,448	Wei, extensief	Vogelakker	Akkervogels	AP II	NULL	NULL	NULL
5	5 Vink, Piet	NULL	NULL	NULL	0,5053	Akkerbouw	Struweel	Patrijs	NULL	NULL	NULL	NULL
6	6 Vink, Piet	NULL	NULL	NULL	0,3267	Akkerbouw	Struweel	Akkervogels	NULL	NULL	NULL	NULL
7	7 Andeweg, Arie	NULL	NULL	NULL	2,5496	Dijke	Struweel en vo...	Akkervogels	NULL	NULL	NULL	NULL
8	8 Geduho	NULL	NULL	NULL	1,1863	Akkerbouw, ext...	Patrijsakker	Patrijs	NULL	NULL	NULL	NULL
9	9 Zevenbergen, Sjaak	NULL	NULL	NULL	0,325	Akkerbouw, ext...	Patrijsakker	Patrijs	NULL	NULL	NULL	NULL
10	10 Breure, Huijbart	NULL	NULL	NULL	0,6264	Mestzak	Vogelakker	Akkervogels	NULL	NULL	NULL	NULL
11	11 Winden, Mts van	NULL	NULL	NULL	6,18	Grasland, ext	Weidevogelbeh...	Weidevogels	NULL	NULL	NULL	NULL
12	12 Kruijthoff en Spieke	NULL	NULL	NULL	1,102	Boomgaard, gr...	Hoogstamboos...	Boerenlandvog...	NULL	NULL	NULL	NULL
13	13 Coorndijk e.a.	NULL	NULL	NULL	2,7772	Dijktaluds	Bloeiende dijken	Boerenlandvog...	NULL	NULL	NULL	NULL
14	14 Knuthof, Dick	NULL	NULL	NULL	1,0311	Grasland extens...	?	?	NULL	NULL	NULL	NULL
15	15 Land van Ons	NULL	NULL	NULL	27,1909	grasland extens...	?	?	NULL	NULL	NULL	NULL

Afb. 3 Screenshot van de tabel, onderdeel van de Kansenskaart. De tabel kan als excel-bestand uit QGIS geëxporteerd worden.

Behalve een hoofdbestand is er een werkbestand aangemaakt dat een bibliotheek bevat met ruwe geodata. In dit werkbestand wordt gebruikt voor analyses om de invulling van de Kansenskaart te ondersteunen. Zo wordt in het werkbestand een ontwerp gemaakt van het GBANN en wordt gewerkt aan het in kaart brengen van alle agrarische bedrijven (~290) in de Hoeksche waard.

Het ontwerp van de Kansenskaart wordt ondersteund door Jet vd Merwe, WUR-stagiaire bij Witteveen & Bos, één dag per week in de periode medio april – medio juli.

In de komende maanden worden de werkzaamheden (keukentafelgesprekken, kansen inwinnen in vogelvlucht en kansen vastleggen in de Kansenskaart) voortgezet en tevens wordt gewerkt aan mogelijkheden om de kansen te verzilveren (m.n. via lopende en nieuwe actieplannen).